

Déklawasyon Inivèsèl di Dwa Lézòm

Entwodiksyon

Lè ou konsidiwé ki tout moun ni an dignité natiwèl, èk dwa égal-la yo ni pou tout lavi-yo kon an manm an fanmi lézòm, sé fondasyon libèté, jistis èk lapé an latè-a, Lè ou konsidiwé ki pou pa ni wéga èk pou ni hayisans pou dwa lézòm ja annékòz bagay téwib fèt ki sitwayé konsyans lézòm, èk nou kay wè an tan lè tout moun kay ni libèté pou palé èk libèté pou kwè an wilisyon yo, èk pa ni pèwèz ni ka wè mizè, ja pwoklanmé kon pli gwa ambisyon moun konmen,

Lè ou konsidiwé i enpòtan pou pwotéjé dwa lézòm pa lawva di dwa kon sa lézòm pa kay ni pou, kon dennyé òpsyon, wévòlté kont tiwani èk lopwèsyon,

Lè ou konsidiwé i enpòtan pou ankouwajé dévlòpman wélansyon favowab anpami nasyon,

Lè ou konsidiwé ki manm Nasyon Ini-a ja viwé pwoklanmé adan Pwensip Pwensipal-la ki yo ni lafwa an fondasyon dwa lézòm, dignité-a èk valè tout moun èk an dwa égal nonm èk fanm, èk ja désidé avansé pogwé sosyal épi pli mèyè kondisyon lavi adan an nosyon di libèté pli gwa,

Lè ou konsidiwé ki tout sé péyi manm Nasyon Ini-a ja konmèt kò yo pou yo asiwé ki, ansanm èvèk Nasyon Ini-a, yo avansé wèspé inivèsèl pou dwa lézòm èk swiv dwa lézòm èk libèté natiwèl.

Lè ou konsidiwé ki tout moun ni pou kopwann sé dwa sa-a èk sé libèté sa la télman enpòtan pou atjivé tout sa ki an konmitman sa la,

Abwézan, kon sa,

Asanblé Jennéwal-la,

Ka pwòklanmé Déklawasyon Inivèsèl Dwa Lézòm sa la kon an ambisyon konmen pou tout moun èk tout nasyon, pou yon jou tout moun èk tout enstitisyon an sosiété-a, lè yo tjenn déklawasyon sa la an lidé yo, kay fè an gwo éfo, pa lésisyon èk endikasyon, pou ankouwajé wèspé pou sé dwa sa-a èk sé libèté sa la, èk pa aksyon nasyonal èk entònasyonal, pou fè asiwé ki tout konnèt-yo èk apliké-yo adan sé péyi manm-la menm èk anpami sé sitwayen-an an tout nasyon ki aban jiwidiksyon-yo.

Atik 1

Tout moun né lib èk égal an dignité èk dwa. Yo ni wézon èk an konsyans èk ni pou twété yonn a lòt épi an lèspwi di fwatènitè.

Atik 2

Tout moun sa sèvi sé dwa-a èk sé libètè-a ki an déklawasyon sa-a san fè pyès èksèpsyon pou was, koulè, sèks, langaj, wilizyon, lopinyon politik, ében pyès lòt lopinyon, owijin nasyonal ében sosyal, popyètè, nésans ében pyès lòt sitiwasyon. Osi, pyès ksèpsyon sa fèt an wéga di pozisyon politik, sitiwasyon di lalwa ében pozisyon entònasyonal péyi-a ében tèwitwa-a kòté an moun sòti, menm si i andépendan ében asou kont an lòt, pa ka gouvèné kò'y ében i anba pyès lòt limit ki ka anpéché'y gouvèné kò'y.

Atik 3

Tout moun ni an dwa pou viv, pou libètè èk siwité pou kò yo.

Atik 4

Ou pa sa tjenbé pyèsonn an èslavaj ében an sèvis fòsé; pyèsonn pa sa tjenbé népòt moun èslav ni pasitipé an pyès kalité zafè èslavaj.

Atik 5

Pyèsonn pa sa tòmanté an moun, ni mété yo anba twètman ki mové èk kwièl, ki pa konvinab pou moun, ni pini yo.

Atik 6

Tout moun ni dwa-a toupatou pou lalwa-a wégagé yo kon an moun.

Atik 7

Tout moun égal douvan lalwa èk yo ni dwa pou potèksyon san diskwiminasyon. Tout moun ni dwa pou potèksyon égal kont pyès violasyon di déklawasyon sa-a èk kont pyèsonn ki éséyé diskwiminé kont yo.

Atik 8

Tout moun ni dwa-a pou an bon mannyè pou kowijé ditò kont yo douvan an bon lodyans nasyonal lè ou violé dwa natiwèl-la konstitisyon-an èk lalwa bay yo.

Atik 9

Pyèsonn pa sa awété an moun, mété yo an lajòl ében èkzilé yo san wézon.

Atik 10

Tout moun ni menm dwa-a pou an lodyans ki andépendan, piblik èk ki pa ka dépan asou pyèsonn, pou tann kòz yo èk désidé dwa yo èk obligasyon yo èk pyès akizasyon ou fè kont yo.

Atik 11

1. Lè ou pòté plent kont an moun, moun sa la sipozé inosan jis atan lalwa déklawé yo koupab pa an lwa adan an lodyans piblik kòté moun-nan ni tout gawanti-a ki nésésè pou défans yo.
2. Ou pa sa kondonné an moun pou pyès aksyon ében pou anyen yo pa té fè ki paté an kwim an monman-an yo fè'y la anba lwa nasyonal ében entònasyonal. Osi, ou pa sa bay an moun an pinisyon pli fò pasé lwala té ka bay an monman kwim-lan té konmi.

Atik 12

Pyèsonn pa sa antwé san wézon an lavi pwivé an moun, ni an fanmi yo, kay yo, konminikasyon yo, ni sali lonnè yo ében bon wépitasyon yo. Tout moun ni an dwa potèksyon lwa-a pou sa ki sa yo.

Atik 13

1. Tout moun ni dwa-a pou mouvman lib èk an chans pou chwazi an plas pou wèsté adan péyi-a.
2. Tout moun ni dwa-a pou kité népòt péyi, menm si sé péyi yo menm, èk viwé an péyi yo.

Atik 14

1. Tout moun ni dwa a pou chaché azil lè yo anba pèsikasyon adan an lòt péyi.
2. Ou pa sa sèvi dwa sa la lè pèsikasyon-an pa vwéman a kòz di kwim ki pa politik ében aksyon ki kont lentansyon èk pwensip Nasyon Ini-a.

Atik 15

1. Tout moun ni an dwa pou ni an nasyonalité
2. Pyèsonn pa sa tiwé nasyonalité an moun, ni dépann yo ni dwa-a pou chanjé nasyonalité yo.

Atik 16

1. Nonm èk fanm ki ni laj ni dwa-a pou mayé èk ni an fanmi san wéga pou was, nasyonalité ében wilizyon. Yo ni dwa égal pou antwé adan an mawiyaj, pou diwan mawiyaj-la èk lè yo ka dévosé.
2. An mawiyaj sa fèt sèlman si sé moun-nan ki vlé mayé ka antwé an mawiyaj-la libman èk èvèk konsantman konplèt.
3. Fanmi-an sé fondasyon sosiété-a èk sosiété-a èk gouvèdman-an sipozé pwotéjé'y.

Atik 17

1. Tout moun ni dwa-a pou posédé popyété pa kò yo ében èvèk lézòt.
2. Ou pa sa pwen popyété an moun san wézon.

Atik 18

Tout moun ni dwa-a pou ni libèté an katjil yo, konsyans yo èk wilizyon yo. Adan dwa sa la sé libèté-a pou chanjé wilizyon yo èk, ki kon kò yo ében èvèk lézòt moun, ki adan an mannyè pwivé ében an piblik, yo lib pou kwè an wilizyon yo, swiv li, enstwi'y, pwatiké'y èk adowé.

Atik 19

Tout moun lib pou bay lopinyon yo èk di sa ki asou lidé yo. An dwa sa la sé libèté-a pou ni an lopinyon san an lòt moun dépann yo bay lopinyon yo, èk pou

chaché, wisivwè, èk bay enfòmasyon èben lopinyon pa népòt mannyè ki èkzisté èk san wéga pou péyi.

Atik 20

1. Tout moun ni dwa-a pou ansanblé èk fè asosyasyon san dézagwéman.
2. Ou pa sa oblijé pyèsonn fè asosyasyon.

Atik 21

1. Tout moun ni dwa-a pou patisipé an gouvèdman péyi yo, swé diwètiman èben pa wépwézanatif yo chwazi libman.
2. Tout moun ni dwa-a pou jwenn sèvis piblik an péyi yo.
3. Volonté pèp-la kay fondasyon lotowité gouvèdman-an; pwèvolonté sa la kay ilèksyon onnèt ki dwa pwen kou tanzantan, ilèksyon koté tout sitwayen kay patisipé, koté yo kay voté an sigwé èben an népòt lòt mannyè pou voté ki lib.

Atik 22

Tout moun, ki manm sosiété-a, ni dwa-a pou jwenn siwité sosyal èk pou jwenn sé dwa ékònomik, kiltiwèl èk sosyal-la ki nésésè pou dignité yo èk dévlopman lib di pèsonnalité yo, pa éfò nasyonan èk koòpéwasyon entònasyonan èk akòdans ògannizasyon èk sé wisous-la an chak péyi.

Atik 23

1. Tout moun ni dwa-a pou twavay, pou chwazi twavay yo èk pou ni kondisyon anlè twavay ki jis èk favowab, èk dwa-a pou potèksyon si yo pa ni twavay.
2. Tout moun, san diskwiminyasyon, ni dwa-a pou jwenn menm mizi lajan-an pou menm mizi twavay-la yo ka fè.
3. Tou moun ki ka twavay ni an dwa pou jwenn an salè favowab ki kay asiwé yo èk fanmi yo ni an èkzistans ki akòdans dignité lézòm, èk si i nésésè, sipò, pa lòt potèksyon sosyal.

4. Tout moun ni dwa-a pou fòmé an sendika èk antwé adan an sendika pou pwotéjé dwa yo.

Atik 24

Tout moun ni dwa-a pou pozé èk amizé kò yo, èk an limit wézonnab pou konmen néditan yo ka twavay, èk tanzantan, vakans épi salè.

Atik 25

1. Tout moun ni dwa-a pou kalité lavi-a ki kay sa asiwé yo ni santé pou kò yo menm èk fanmi yo, épi manjé, had, an kay, médikanman, sèvis sosyal ki nésésè, èk an dwa-a pou siwité si antouléka yo pa ni twavay, yo malad, enfim, si madanm yo èben mawi yo mò, vyéyès, ében si yo pa sa twavay a kòz di an sitiwasyon yo pa sa kontwolé.
2. Manman èk ti manmay ni dwa jwenn ka èk asistans spésyal. Tout ti manmay, ki yo fèt adidan an mawiyaj, ki yo fèt dèwò mawiyaj, kay jwenn menm potèksyon sosyal-la.

Atik 26

1. Tout moun ni an dwa pou jwenn an endikasyon. Endikasyon pa ni pou kouté anyen, o mwen an ti lékòl. Tout ti manmay sipozé oblijé alé ti lékòl. Tout moun kay sa jwenn endikasyon tèknik èk pofèsyonèl, èk tout moun kay sa alé kòlèj ében inivèsité si yo méwité'y.
2. Lentansyon endikasyon kay pou endé moun dévèlo pé pèsonnalité yo èk pou ni pli wèspé pou dwa lézòm èk pou libèté moun. I kay ankouwajé lakonpwan, tolowans, wélansyon favowab ant tout nasyon, manm diféwan was èk wilizyon, èk kay endé Nasyon Ini-a kontiné sipòté la pé.
3. Pawan ni pwenmyé dwa-a pou chwazi kalité endikasyon ti manmay yo kay jwenn.

Atik 27

1. Tout moun ni dwa-a pou patisipé an lavi kiltiwèl konminoté-a, pou amizé kò yo an lavi atistik-la, pou patisipé an avansman èk bennéfis sians.

2. Tout moun ni dwa-a pou potèksyon pou sa yo pwodwi - anyen ki ni pou fè èvèk sians, ékwiti, èben lavi atistik.

Atik 28

Tout moun ni dwa-a pou ekzité anba an lòd sosyal èk entònasyon koté sé dwa-a èk sé libète-a ki pwoklamé an déklawasyon sa la sa byen wéalizé.

Atik 29

1. Sé an konminoté-a tousèl tout moun ni posibilite-a pou dévélépé pèsonnalité yo konplètman èk libman. Sé pou sa tout moun ni wèspansabilité an konminoté-a.
2. Sèl limit an moun ni kont libète an lòt sé si lalwa nésésè pou siwité èk wèspé pou dwa èk libète lézòt, èk pou tjenn lòd-la èk byen konmen-an adan an sosiété demokwatik.
3. Ou pa sa sèvi sé dwa sa la èk sé libèt sa la adan an mannyè ki kont lentansyon èk pwensip Nasyon Ini-a.

Atik 30

Anyen adan déklawasyon sa la ka bay népòt péyi, gwoup, èben moun dwa-a pou fè anyen ki kay détwi sé dwa-a èk sé libète-a ki an déklawasyon sa la.